

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

JANA ŠTER

Analiza zbirke Borisa Jukića Loreana in druge novele

Diplomsko delo

Mentorica: izr. prof. dr. Alenka Žbogar

Univerzitetni študijski program prve stopnje: Slovenistika

Ljubljana, 2015

Zahvala

Zahvaljujem se svoji mentorici izr. prof. dr. Alenki Žbogar za vso strokovno pomoč pri izdelavi diplomskega dela.

Iskrena hvala tudi vsem mojim najbližjim, ki so mi tekom študija stali ob strani, me spodbujali in mi pomagali.

Izvleček

V diplomskem delu sem analizirala zbirko *Loreana in druge novele* Borisa Jukića. V diplomski sem navedla biografske in bibliografske podatke o pisatelju Borisu Jukiću ter splošne podatke o zbirki. Pregledala sem kritiške odzive nanjo in ocenila približno število besed v vsaki analizirani noveli. Zbirko *Loreana in druge novele* sem analizirala motivno-tematsko, jezikovno-slogovno in idejno-sporočilno.

Ključne besede: Boris Jukić, *Loreana in druge novele*, motivno-tematska, jezikovno-slogovna, idejno-sporočilna analiza

Abstract

In my graduation thesis I analysed the collection *Loreana in druge novele* by Boris Jukić. In the thesis, I listed biographical and bibliographical data on the writer Boris Jukić and general information about the novel sequence. I reviewed its critical reception and estimated an approximate number of words in each analysed novella. I analysed the *Loreana in druge novele* collection from a motivic-thematic, linguistic-stylistic and ideological-message conveying point of view.

Key words: Boris Jukić, *Loreana in druge novele*, motivic-thematic, linguistic-stylistic, ideological-message analysis

Kazalo

1. Uvod	5
2. O avtorju.....	5
2.1 Bibliografija.....	5
2.2 Prevodi	6
2.3 Antologija.....	6
3. O zbirki.....	6
3.1 Kritike.....	7
3.2 Analiza	8
3.2.1 Motivno-tematsko	8
3.2.2 Jezikovno-slogovno.....	11
3.2.3 Idejno-sporočilno	18
3.2.4. Preštevno	19
4. Sklep.....	23
5. Povzetek	24
6. Viri in literatura	26
6.1 Viri	26
6.2 Literatura	26

1. Uvod

V diplomskem delu bom analizirala zbirko novel *Loreana in druge novele* izpod peresa Borisa Jukića. Zbirko bom pregledala s stališča motivov in tem, jezika in sloga ter idej in sporočil. Pregledala, navedla in pokomentirala bom tudi vse kritike o tej zbirki. Zapisala bom tudi približno število besed v posamezni noveli in jih grafično predstavila. Preštevanje števila besed ima opisno vrednost in nam služi za orientacijo pri opredelitvi t. i. dolžinskih tipov pripovedi. Vse ugotovitve bom podkrepila s citati iz analiziranega dela.

2. O avtorju

Boris Jukić je slovenski pisatelj in prevajalec. Rodil se je 25. 11. 1947 v Brestovici na Krasu. Leta 1973 je na Filozofski fakulteti v Ljubljani diplomiral iz angleščine in slovenščine. Leta 2002 je postal direktor Goriške knjižnice Franceta Bevka in to delo opravljal do konca leta 2012. Nato je do leta 2014 tam opravljal vlogo vodje razvoja in marketinga. Avgusta leta 2014 se je upokojil.

2.1 Bibliografija

- *Ukleta graščina*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1980.
- *Loreana in druge novele*. Murska sobota: Pomurska založba, 1984.
- *Mavrica in kukavičja pesem: roman*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1985.
- *Vrtec z jabolki*. Ljubljana: Borec, 1989.
- *Nekdo je igral klavir*. Murska Sobota: Pomurska založba, 1997.
- *Pardon, Madame: pismo iz Čedad*. Murska Sobota: Pomurska založba, 1999.

Boris Jukić je veliko objavljaj tudi v revijah: *Kurirček*, *Galeb*, *Primorska srečanja*, *Nova revija*, *Dialogi*, *Sodobnost*, *Problemi* in *Tolminski zbornik*. Poleg tega je napisal tudi več člankov in poročil na temo Goriške knjižnice.

Boris Jukić se literarnih natečajev ni nikoli udeleževal. Zaenkrat še ni prejel literarnih nagrad ali priznanj. (Jukić, 29. 8. 2014).

2.2 Prevodi

V srbohrvaščino je bila leta 1996 prevedena kratka proza *Vidovnjakova poruka* (1996a). Prevedel jo je Josip Osti. V poljščini je izšel članek *Pardon Madame* (2004), v katerem je v poljski jezik preveden del romana *Pardon madame: Pismo iz Čedad*. V srbsčini je izšel članek z naslovom *Mater* (1996b) in v hrvaščini članek z naslovom *Loreana* (1996c). Članek je bil objavljen v reviji *Republika* in vsebuje prevod novele *Loreana* v hrvaščino. Novelo je prevedla Jadranka Matić-Zupančič. Pred prevodom je s tremi kratkimi odstavki predstavila avtorja in zapisala: »Slovenska kritika jo je označila za najlepši biser slovenske proze v zadnjih nekaj letih.«¹ (Jadranka Matić-Zupančič 1996: 69).

2.3 Antologija

Delo Borisa Jukića je vključeno v antologijo nove slovenske proze, ki ima naslov *Vidčevo sporočilo* (1991). V antologiji je zbranih osem besedil osmih različnih avtorjev. Po Jukićevem besedilu *Vidčevo sporočilo* je dobila antologija naslov. *Vidčevo sporočilo* je delček besedila iz knjige *Ukleta graščina*. Spremno besedo je napisal Aleksander Zorn.

3. O zbirki

V zbirko nas popelje predgovor s posvetilom. V njem nam avtor pove zgodbo o francoskem pisatelju Daudetu, ki si je kupil star mlin in v njem ustvarjal svoja največja dela. Sto let kasneje, si je profesor, ki je imel rad francosko kulturo, kupil staro hišo in jo uredil. Na njo je obesil tablico z napisom: »To je moj mlin.«² Avtor zbirke je velikokrat obiskal to hišo in v njej ustvarjal. (Jukić 1948: 5). Predgovor se zaključi s tole mislijo: »Pisal sem o ljudeh, ki so se v življenju samo enkrat spomnili, da so s tanko nitjo vpeti med letnici rojstva in smrti, prav kakor njihovi očetje in sosedje. Pri tem sem mislil (oj, te želje!), da bi se Tomaž, Katja in Miha tega spomnili vsak dan ali pa – nikoli.« (Prav tam).

Zbirka vsebuje 14 novel. Knjiga ima skupaj 232 strani. V zbirki so naslednje novele:

Filozofi, Vogel Tanz, Villon, Tujca, Prepovedane igre, Ženska pred vrati, To je moj otrok, Poskus, Kot osel, Materi, Nori pesnik, Brezi, Pajkovka in Loreana.

---

¹ Izvirnik: Slovenska kritika ju je označila kao najlepši prozni biser napisan na slovenskome unatrag nekoliko godina.

² Izvirnik: C'est mon Moulin.

3.1 Kritike

Milan Vincetič je v reviji *Dialogi* leta 1984 v številki 11 objavil kritiko dela Borisa Jukiča *Loreana in druge novele*. V kritiki je najprej opredelil pisatelja in mesto knjige v njegovem opusu. Pohvalil je zgradbo zbirke, saj »nam razkriva žensko v vsem njenem življenju.« (104). Na kratko je povzel usodo ženskih likov v vsaki noveli. Pohvalil je erotičnost novel in jezika, saj je erotika po njegovem mnenju v dogajanje vključena funkcionalno in je predstavljena brez vulgarnosti ter predsodkov. Vincetiča zmoti slogovno trgano časovno zaporedje novel, saj misli, da avtor pri tem ni dovolj prepričljiv. Pravi da, ponekod nepotrebni enciklopedični ilustrativni ekskurzi bralca zmedejo in mu pomembno otežuje branje in razumevanje. Vincetič je posebno izpostavil novelo *Loreana*, ki jo je postavil v sam vrh novejše slovenske novelistike. Vincetič je tudi zapisal, da si avtor želi biti več kot zgolj portretist, zato niza podobe vrh podobe, njihove poteze pa lahko lušči samo spreten bralec. Na koncu kritiko zaokroži s stavkom: »Tu in tam so se mu barve sicer prelile, pomazale, včasih je potegnil z okorno, zaspano roko, a zvečine so to kleno izdelani liki podani skozi izbran, nesramežljiv jezik.« (Prav tam).

Oceno dela sem našla še na platnicah knjige *Loreana in druge novele* izdane leta 1984. Na platnicah je napisana krajša opredelitev oziroma predstavitev knjige, ki pa ni podpisana.³ V tem opisu preberemo, da novele v celoto povezuje vsebinsko tematska zasnova, saj vse govorijo o ženskah. Zapisano je, da v noveli *Loreana* pripovedovalec skozi tragiko male Loreane spozna lastno tragiko in tako se »moška in ženska miselnost enakovredno izpojeta«. Novela *Loreana* »sodi med najčudovitejše prozne bisere, v zadnjih letih napisane pri nas«. V zbirki je tudi veliko erotičnih opisov v katere se vpletajo socialna in politična vprašanja. (Povzeto po opisu zbirke, ki se nahaja na platnicah knjige Borisa Jukiča *Loreana in druge novele* izdane leta 1984).

---

³ Knjigo je uredil Ludvik Sosič.

3.2 Analiza

3.2.1 Motivno-tematsko

Zbirka *Loreana in druge novele* je motivno in tematsko zaokrožena. V vseh novelah se prepletata bivanjska in ljubezenska tematika. Vsebinska in tematska zasnova novel temelji na motivu ženske. Novele so v znamenju deklet, žena in mam. Opisane in predstavljene so njihove psihološke in družbene stiske, pomemben del novel pa je tudi erotičen naboj predstavnic nežnejšega spola in motiv spolnega odnosa. V prvi noveli *Filozofi* spremljamo fragmente pogovorov, monologov, mnenj, premišljanj in spominov moških o ženskah. Moški vseh starosti se spominjajo svojih spolnih doživetij, bežnih in usodnih srečanj ter strtih src, ki so jih ta srečanja pustila. Moški premišlujejo o lepoti ženskega telesa, o ženski nečimrnosti, o uspešnih taktikah zapeljevanja, o nagonih, hedonizmu, skokih čez plot in o ljubezni na splošno. V noveli je prikazan tudi homoseksualni spolni odnos. Novela se sklone z mislijo o ženski. Pravi, da je ženska najnežnejša mati, brezkompromisna bojovnica in največja ljubimka, predvsem pa je ženska misterij. Tudi v drugi noveli zbirke *Vogel Tanz* spremljamo pogovor oziroma bolje rečeno provokacije dveh prijateljev o izbranki enega izmed njiju. V noveli sledimo zgodbi skoka čez plot iz naslade in motivom samozadovoljevanja. Bežno se odkrije tudi motiv zakonskega življenja, družinske hierarhije in nezmožnosti zanositve. V noveli *Villon* vojaki na pohodu sanjarijo o svojih ženskah in ženskem telesu na sploh. Pomemben motiv v noveli je ljubosumje, ki pride na dan ob Filipovem telefonskem klicu. Filip je ljubosumen na svojega soseda, saj vse preveč pomaga njegovi ženi. »Peter? ... Ma, jebenti Petra! Šestnajst mesecev me že ni pogledal, ti pa ... Kaj? koga? ... Njivo zoral? ... Mak! Poslušaj. Da ni on tudi tebe zoral?« (87). V noveli se odkrivajo tudi seksualne fantazije vojakov. Tako kot v prvi noveli, so tudi v novelo *Villon* vstavljeni fragmenti razmišljanj o bežnih in usodnih ljubezenskih srečanjih. Nakazani so tudi motivi seksa iz koristi, prepovedane ljubezni in brezmejne materinske ljubezni. V noveli *Tujca* počasi prevzema glavno nit dogajanja ženski lik, Monique. Ponovno je prisoten motiv čudovitega ženskega telesa, motiv samozadovoljevanja, zapeljevanja in spolnega akta. V noveli *Prepovedane igre* se pripovedna perspektiva iz moških, ki so govorili o ženskah, dokončno premakne na ženske in njihove težave. Spremljamo vročo, mlado in prepovedano ljubezen, ki je za glavni ženski lik skoraj pogubna. Teža prešustva jo namreč pahne v veliko stisko iz katere se poskuša rešiti s samomorom. V tej noveli se prvič v zbirki jasneje izriše motiv nerazumevajoče družbe. Nezaželeno nosečnost namreč spremljajo hude duševne stiske dekleta, povzročene zaradi moralnih pritiskov in pričakovanj družbe. V noveli je izraženo tudi patriarhalno stališče

položaja ženske v družini. »Preveč razmišljate gospa. Ni naše, gospa, da bi razmišljale. Me ženske smo rojene za ljubezen.« (121). V noveli *Ženska pred vrati* je zopet prisoten motiv prepovedane ljubezni in posledične nosečnosti. Visoko nosečo dekle ponoči išče pomoč in zavetje, kjer bi lahko rodila. Okolica se nad njeno nosečnostjo zgraža in jo obrekuje ter ji tako ne nudi nobene, še kako potrebne opore. Ko sredi noči trka na vrata in v porodnih mukah vpije na pomoč, ji ljudje ne pomagajo, ker je že pozno in so prepričani, da jih spodoben človek že ne bi motil ob tej uri. V retrospektivni zgodbi se odkrije še en motiv, ki je pomemben tudi v novelah *Materi*, *Nori pesnik*, *Brezi* in naslovni noveli *Loreana*. To je motiv disfunkcionalne družine. Oče noseče deklice je bil namreč pijanec. Svoje življenje je končal s samomorom, kar je deklico zelo prizadelo. Kljub težkim življenjskim preizkušnjam ženska ne obupa, ampak vztraja. Motiv vztrajanja v težki situaciji zasledimo še v novelah *Ta moj otrok*, *Poskus*, *Materi*, *Brezi* in *Pajkovka*. V noveli *Ta moj otrok* je prikazan delček naporega življenja mamice, ki se je z dvema majhnima otrokoma odpravila po nakupih. Glavni ženski lik se zopet opoteka pod očitki in pritiski družbe. Mati se po najboljših močeh trudi uspešno vzgajati otroka in njuno vedenje prilagoditi kalupom družbe. Prikazana družba ves čas samo ocenjuje in obsoja ljudi, preži na vsak njihov zdrs, ob enem pa ne nudi posamezniku nobene podpore in pomoči. Naključni kupec v trgovini njeno stisko opazi in ji v mislih pomaga, v resnici pa na naredi ničesar. »Da vas ni sram, beštije zverinske! Samo rit vam rase! A mislite, da je res kaj rekel? Je, hudiča! Stopil je za njo in ji rekel: Ti pomagam nesti torbo? Sama ne boš mogla. Še kaj, tudi tega ni rekel.« (150). V noveli *Poskus* je ženski svet predstavljen s popolnoma nove perspektive. Zgodba je prikazana skozi motiv ženskega opravljanja. Odstira se tudi motiv potrebe ženske po nežnosti in ljubezni. Tukaj se otrok pojavi kot ovira pri srečanju matere in njenega ljubimca. V noveli *Kot osel* se ženska spominja svojega težkega življenja, kako je klecala pod pritiski nerazumevajoče družbe, trpela in zaradi družbenih preprek z muko vzgajala nezakonskega sina. Žensko prelevajo občutki krivde in nevrednosti, ravno tako kot v novelah *Prepovedane igre*, *Ženska pred vrati* in *Ta moj otrok*. Kljub temu pa goji do sina neskončno materinsko ljubezen. V noveli *Materi* je vsebina predstavljena skozi oči ostarele stare matere, ki komentira življenje svoje hčerke in njenega sina. Njihovo življenje je težko in delavno. Motiv težkega življenja na kmetih je vpleten tudi v novelah *Nori pesnik*, *Kot osel*, *Pajkovka* in *Filozofi*. V noveli *Nori pesnik* mati ni več prikazana požrtvovalno. Najpomembnejši motiv novele je motiv disfunkcionalne družine. Oče je namreč pretepal svojo ženo in otroka, kar na pesniku pusti trajne, močne in globoke psihične posledice. Pozna pa se mu tudi fizično, saj začne zardi tepeža jecljati. Svoja čustva in občutke

izlije na papir in izda pesniško zbirko, ki jo prinese tudi materi. Ob prebiranju pesmi se mati počuti napadeno in nerazumljeno. S sinom nikakor ne najdeta skupnega jezika. Življenje brez ljubezni in nerazumevanje pahmeta pesnika v norost. Kot kakšno žival ga vodijo samo še nagoni. V kratki noveli *Brezi* se nepožrtvovalni prikaz materinskega lika še stopnjuje. Hudobna in vase zagledana mati je s svojim ustrahovanjem popolnoma uničila življenje svoji hčerki in možu. Za hčerko ali kogarkoli drugega ni nikoli premogla in še vedno ne premore niti kančka ljubezni. V noveli *Pajkovka* je prikazano osamljeno življenje zagrenjene in odtujene starejše gospe. Zlobna, samoljubna in skopa gospa, ki pa je v resnici samo, kot zaključí Jukić, reva. Vsi motivi ženske lepote in privlačnosti, disfunkcionalne družine ter pritiskov družbe se zaokrožijo v zadnji noveli z naslovom *Loreana*. Prvoosebni pripovedovalec ob zgodbi deklice Loreane iz internata in ob čustvih hčerkice spozna svojo lastno tragiko. Nepokvarjen, nedolžen in neposreden otroški svet nam namreč ponuja izvrstno zrcalo življenja.

Zbirka *Loreana in druge novele* je kompozicijsko izjemno premišljeno urejena. Na začetku zbirke pripovedujejo moški liki o doživljanju žensk. Ko se moška miselnost izpoje se začne fokus pripovedovanja vedno bolj prelivati v ženske like. Najprej pripovedujejo mlada dekleta, nato pa vedno starejše ženske. Spoznavamo njihove življenske muke in radosti. V zaključni noveli se vse to zaokroži in preplete.

V novele *Filozofi*, *Vogel Tanz* in *Villon* je vpleten motiv vojne. V *Filozofih* so prikazani spomini na izkušnje iz vojne, kot so ujetništva in pohodi. V noveli *Vogel Tanz* se skozi pogovor krešjejo različna mnenja o pomembnih zgodovinskih bitkah. Novela *Villon* pa se bolj kot na vojna osredotoča na vojaška doživetja. Predstavljen nam je namreč dan skupine osmih fantov, ki opravljajo vojaški pohod v sklopu služenja obveznega vojaškega roka.

Zanimiv je tudi motiv slovenskega jezika, ki se pojavi v novelah *Filozofi*, *Vogel Tanz* in *Villon*. Komentarju položaja slovenskega jezika se v noveli *Vogel Tanz* pridružuje še motiv borbe za slovenski jezik. V 2. poglavju novele se namreč del pripovedi preseli v malo slovensko vasico na italijanski strani meje. Tam par še govori slovensko. Svoje slovenščine ne ocenjuje kot zelo dobre, kar pa ni res. S tem Jukić opozori na premajhno cenjenje in negovanje slovenskega jezika v zamejstvu. Ob Nikolajevem prihodu in pogovoru, ki se je vrtel okoli slovenščine, postane par izjemno sumičav in prestrašen. Žena prestrašena

premišljuje: »Od kod neki prihaja ta fant? Lahko je Italijan in nas preizkuša.« (43). Nikolaj, ki ne živi na italijanskem območju zagovarja pravico do razvijanja slovenščine in spodbuja uporabo slovenščine. Par, ki že več let živi na tem območju pa mu brez žara v očeh odgovarja: »Če hočeš v službo, e-he, ne moreš po slovensko. Kje pa on živi? Hja!« (43). Dopovedujeta mu, da je golo preživetje pomembnejše kot vsa načela. Kljub temu Nikolaj entuziastično spodbuja borbo za slovenski jezik in se zgraža nad slovensko prilagodljivostjo. Slovenščino v tem italijanskem kraju gojii in ohranja le slovenski župnik. Nikolaj se kasneje pogovarja z župnikom in ta mu razjasni celotno situacijo.

Ampak jaz vam vseeno povem, da ne boste nič opravili. Vi sami prav nič. Vzgoja ni v vaših rokah, ampak v rokah žensk. Ženska pa je drobnjakar in ne vidi, kaj je onstran hriba. Za njo je dom ta hiša tu, kjer se oplaja in raja in redi, ne pa oče, pesem in jezik. Pri njej delujejo drugačni mehanizmi. Ona hoče, da bo srečen njen otrok, ne pa njegovi vnuki ali pravnuki; tu na tem mestu, takoj zdaj. Hoče, da živi, da ni lačen in da diha, naj bo tak ali drugačen, samo da diha, da preživi, ne glede na ceno. (71).

V noveli *Filozofi* mimogrede zasledimo komentar slabega položaja slovenščine v Italiji in podcenjevalnega odnosa Italijanov do Slovencev, predvsem v času 2. svetovne vojne. V noveli *Villon* avtor z jezikom posnema dejansko stanje v jugoslovanski armadi. Vsa vojaška komunikacija poteka v srbohrvaščini, vojaki pa se med seboj pogovarjajo v slovenščini. S tem kontrastom je po mojem mnenju avtor opozoril na takratno neenakovredno obravnavanje slovenščine v javni komunikaciji.

V novele so večkrat vpleteni tudi svetopisemski motivi. V noveli *Filozofi* se nek moški naslaja ob belih grudih Marije Magdalene. Marija Magdalena je bila Jezusova učenka obtožena prešuštvojanja. Novela se obregne tudi ob sedem smrtnih grehov, ki po krščanskem verovanju vodijo v pogubo. V noveli sta omenjeni tudi dve biblijski mesti Sodoma in Gomora, ki sta bili zaradi svoje pokvarjenosti kaznovana z žveplenim dežjem. V noveli *Ta moj otrok* je navedena primerjava s Poncijem Pilatom. Ta si je v Svetem pismu simbolično umil roke nad Jezusovo usmrtnitvijo. V noveli je uporabljena primerjava ironično obarvana.

3.2.2 Jezikovno-slogovno

Skupna značilnost vseh novel je fragmentarnost in časovna razbitost. Branje je oteženo. Vse novele so večplastne in prikazujejo paralelne zgodbe. Za razumevanje novel je potrebna

velika mera bralčeve zbranosti in pozornosti. Bralec mora biti hkrati tudi izobražen, predvsem na področju zgodovine, književnosti in religije. V novelah se mešata dva fonda, navadni in ležeči. V ležečem tisku so navedeni enciklopedični podatki, vzporedne pripovedi ali analitični podatki. Največkrat gre za retrospektivno prikazovanje dogodkov, ki so se zgodili pred dogodkom, ki ga spremljamo.

Osnovne zgodbe se ves čas prekinjajo z vloženimi pripovedmi in citati. V novelah opazujemo slog nabit s primerjavami. Prepletajo se ljudske in svetopisemske modrosti, ki pa so v tekstu navedene zgolj mimogrede in brez pojasnil. Avtor teksta od nas pričakuje, da so nam verske, zgodovinske in književne teme blizu, jih poznamo in razumemo, zato se mu dodatne vzročno posledične razlage ne zdijo potrebne. Eden izmed naukov novele *Villon* je na primer predstavljen skozi svetopisemsko primero, dojamemo ga pa samo, če poznamo dotično svetopisemsko zgodbo. »Margaritas ante procos, kot pravi Matej v sedmem poglavju svojega pričevanja, vrstica šest: Ne mečite biserov prašičem.« (92). Torej, ne dajajte ljudem najboljšega, če oni tega ne cenijo. Uničili vam bojo vse in se obrnili proti vam.

Reference na zgodbe iz Svetega pisma zasledimo večkrat, niso pa vedno predstavljene v svoji izvorni obliki. »Ko vidi, kaj je storil, si z milom umije roke, s higienskim papirjem si jih zbríše, da spominja na Poncija Pilata, ki je to ravno tako že delal in so potem vsi za njim ponavljali.« (148). Tukaj je avtor do svetopisemskega motiva vzpostavil distanco in dejanje ironiziral. Postavil ga je v vsakdanje okolje in ga s tem banaliziral.

Modifikacija motivov s pomočjo ironije in parodije je postmodernistični literarni postopek. Avtor z ironijo in parodijo vzpostavi distanci do dogajanja. (Zupan Sosič 2011: 102). Ironija izhaja iz grške besede *eironeia*, kar pomeni pretvara. Kos definira ironijo kot skriven posmeh, smešenje pod videzom resnobe. Bistvo ironije po njegovem mnenju je, da se z ironijo govori drugo kot misli. (Kos 2009: 146). V postmodernizmu se je uveljavil tudi postopek medbesedilnosti. Gre za tekstualno interakcijo znotraj teksta z različnimi aluzijami, parafrazami in citati. (Juvan 1999: 359). Boris Jukić se tega postopka v delu *Lorena in druge novele* s pridom poslužuje. V novelah avtor pri predstavljanju dogodkov pogosto poseže po ironiji. »Človek bi mislil, da začneš najprej odpisovati hrano, to prvo, potem pošto, vse pohištvo, kar ga premoreš, tisti dve luknji v stropu, ena ob luči, druga med oknom, skozi kateri neusmiljeno teče ob deževju (ponoči je odpirala dežnik, da ji ni škropilo po glavi), sosede in soseda zmanjka, tristo dinarjev na hranilni – zakaj jih je tako skrbno varčevala?«

(163–164). Ironija je najbolj poudarjena v noveli *Kot osel*. Življenje nezakonske matere je namreč vzporedno predstavljeno in posledično primerjano s težkim življenjem sosedovega osla. Ob njegovi smrti je zapisano: »Po slabem letu pa je za posledicami življenja umrl.« (159). Ironijo zasledimo tudi v noveli *Prepovedane igre*. Novela se začne z odstavkom o Salomonu. »Domneva se, da je imel Salomon sedemsto žena in tristo priležnic. Nihče še ni rekel, da je bil Salomon, kralj, Judov, kurbir.« (117). Ta uvodni odstavek nastavlja zrcalo zgodbi v noveli, v kateri spremljamo propad dekleta, ki je ljubila zgolj enega moškega, vendar ta moški ni bil njen mož. In ker njen položaj ni bil najboljši in hierarhično visok, jo je družba obsojala in zaničevala, kar jo je privedlo do bridkega konca. Če bi dekle imelo višjo družbeno vlogo, bi se njena zgodba končala povsem drugače.

Velikokrat zasledimo tudi reference na znamenita umetniška dela. Novela *Tujca* že v naslovu namiguje na delo Alberta Camusa *Tujec*. V sami noveli ženska obnovi dogajanje v knjigi, ki jo je brala. Naslova se ne spomni, a po obnovi zgodbe vemo, da gre za svetovno klasiko *Tujec*. Opis vsebine knjige *Tujec* bralcu na prav poseben način predstavi vzdušje v noveli. V celotni zbirki so omenjeni veliki slikarji, književniki, vladarji, umetniki, filozofi in slavni ljudje iz zabavne industrije, kot na primer Michelangelo, Chopin, Alphonse Daudet, André Gide, Karl Marx, Louis XIV, Stan in Olio ter mnogi drugi. V noveli *Loreana* se avtor na primer sklicuje na dve deli slovenske književnosti, in sicer na delo Ivana Cankarja *Skodelica kave* in na delo Franceta Bevka *Pestrna*. Obe referenci sta obrazloženi, vendar z ironičnim podtonom.

»Povejte, recimo, kaj je čutila mati, ko je pisatelju prinesla kavo in je on, v drugem svetu, zamahnil z roko, Ah, kakšna kava neki!« (217).

O Grivarjevi Nežki namreč, o njej še niste brali. To je grozljivka za otroke, vam povem. Glavna oseba v zgodbi je drobcena pupica, ki ji mamica naredi punčko iz cunj, Pikapolonico, da se bo lahko igrala in ji ne bo dolgčas, ko jo bo pustila samo in odšla k daljnim sorodnikom na delo. Pa bi bila deklica tako rada pri mami in se k njej stisnila v kepico, da bi dobila vsakodnevni obrok božanja in ljubčkanja in ne bo potem taka zguba, ko odraste. No, pa je morala iti sama od doma in matere za pestno k Mejačevim malo Maričko ujškat. Otrokom zastajajo srčki, ko berejo, kaj vse je tam doživljala, in s potnimi prstki spremljajo njen beg v trdi noči proti domu. (219).

V novelo *Vogel Tanz* je vključen prenovljen odlomek balade Franceta Prešerna *Povodni mož*. »Ne maram za ples! Nekaj mu je šinilo v glavo in je zaropotal. Ne bodo meni ne gosli ne

cimbale pele! Kaj mar mi njih strune? /.../ Svojo bom muziko zdaj ... zapel.« (62). Motiv je prenovljen, saj glavni literarni lik svojo izbranko namesto v Ljubljano odpelje v stranišče, kjer pride do spolnega odnosa.

V noveli *Filozofi* je na strani 15 v zgodbo vstavljen fragment o usodi Josepha Kaja. Zgodba navedena v noveli *Filozofi* se razlikuje od originalne zgodbe Franza Kafke *Proces*. V *Procesu* glavni lik, Josef K., ne ve zakaj so ga obsodili. V noveli *Filozofi* pa spremljamo fragment v katerem je v neprizadetem, poročevalskem slogu napisano, da so ga obsodili, ker se je vanj zaljubila predstojnikova žena, s katero ni Ka želel imeti ničesar. Jezna je zato nahujkala svojega moža, da ga je zaprl v ječo. Enciklopedični vstavki in podatki navedeni v njih niso vedno točni. V noveli *Filozofi* je naveden tak odstavek o Nobelovem nagrajencu Andréu Gideju. Preverljivi podatki se prepletajo z nepreverljivimi, saj so namreč v zgodbi poleg dejstev navedeni tudi dogodki iz otroštva.

Jezik literarnih likov v novelah je pogovoren. Jezikovne izbire literarnega junaka so vedno usklajene izbrane z njegovim družbenim položajem. V novelah je tako prisotno veliko pogovornih, narečnih in vulgarnih izrazov. Pogovoren jezik je lepo viden v noveli *Filozofi*: »Tisti dan sma z Binom, zvečer, ja, sma zbežala.« (11). Uporabljena je namreč narečna oblika glagola sva. Tudi stava besed je prilagojena pogovornemu pripovedovanju. Podatki se ponavljajo, misli so večkrat pretrgane, naknadno dopolnjene in subjektivno ovrednotene. Slušno predstavo dogajanja pisatelj pogosto predstavi s pomočjo številnih onomatopej. »Bumpf, so me vrgli v pržon ... in tam sem bil.« (9). Če si podrobneje pogledamo izpisan stavek, lahko potrdimo, da onomatopeje uspešno služijo živi slušni predstavitvi dogajanja. Namesto besede zapor ali ječa je v navedku uporabljen narečni izraz pržon, ki nam hkrati izrisuje dogajalni prostor. Ta beseda, v pomenu zapor, se namreč pojavlja samo na zahodnem delu Slovenije. V navedenem primeru se pojavijo tudi tri pike, ki označujejo premor med nadaljevanjem misli. Prekinitve upočasnjujejo tempo dogajanja in približujejo jezik literarnih likov vsakdanji govorici. Poleg te pa imajo tri pike v novelah še eno funkcijo. Jukić namreč pogosto prikazuje dialoške pogovore zgolj iz ene strani. Kljub temu da gre za dialog, lahko beremo zgolj govor ene določene osebe. V teh primerih zaznamujejo tri pike odgovor sogovorca, ki nam ostaja skrit. »Pokažite. Ja ... Koliko pa je? ... Drago se mi zdi. Nimate nič drugega? ... Ne tako pisano.« (144). Naveden primer je iz novele *Ta moj otrok*. Enostranski prikaz dialoga pa zasledimo tudi v novelah *Filozofi*, *Pajkovka* in *Poskus*. Kot rečeno se

pisatelj približuje dejanskemu govoru z uporabo pogovornih in narečnih, predvsem primorskih besed. »Babe iz Gorice hodijo ponj oziroma njihovi možovi ... v glavnem direktorji, pa arhitekti, igralci, dohtarji ... A tudi ti hodiš ... E, he, he. Ta mona, a veš.« (10). Avtor s takim govorom dodatno okarakterizira literarni lik. »Te bo trebuh bubal ponoči, raje nehaj ... /.../ Ja, ja, tudi mama bo šla ninat, seveda, kaj pa čem drugega. /.../ Saj grem tudi jaz ... Ampak, seveda. Kdaj pa še nisem šla?« (153). Odlomek prikazuje mamico, ki se pogovarja s svojim otrokom. Njen govor je prilagojen starosti otroka, zato so stvari večkrat ponovljene in utemeljene. Govor vsebuje tudi elemente otroškega govora na primer besedi bubal in ninat.

Vincetič je jezik zbirke označil kot »prepričljiv, sočen in jedrnat.« (1984: 104). Poleg narečnih izrazov so v novelah prisotne tudi kletvice, kot na primer: prasice sakramenske, kuzle frdamane, zgajžlane kurbe, porko dindjo, jebemti, dijo porko itd. Kletvice so kontekstualno sprejemljive, saj odslikavajo dejansko jezikovno rabo v primerih, ko so osebe jezne, razočarane in razburjene. »Sem jo zgrabil za kreljote tam na hrbtu, dijo porko.« (32). V zbirki sem zasledila kar nekaj neologizmov, kot so glistotekci, pošmahlati, žajgla, doruhštape in žvalje. Besede same po sebi niso razumljive, vendar pridobijo v sobesedilu smiselne pomene. Neologizmi so večkrat izpeljani iz onomatopejskih zvokov, kar ima v besedilu zvočne in smešne učinke. »Razplojena, bohotna, družajoča, prerazvpita, raznervirana, sopihajoča, nepregledna množica glistotekcev se je sprostila v paličavo klestenje, biksanje, potiskanje; oblak kletvic je hušnil kot huda ura izmed kupov pohojenih trupel, ki so vrvela v nezasitnem mravljinčenju.« (49). Beseda glistotekci v danem odlomku označuje amaterske, a vendar zelo tekmovalne smučarje tekače.

Boris Jukić se poslužuje erotičnega stila pisanja, oziroma kot se je izrazil Zorn v kritiki *Opojni čas brezmejne literature*: »Jukića vodi po svetu besed ljubezen.« (1991: 230). V svojih erotičnih novelah uporablja izredno inovativne jezikovne izraze. Ti se gibljejo od nežno romantičnih, erotičnih, do grobih oziroma kar vulgarnih in so vedno ogledalo družbe in izraz dogajanja. »Tako mi je šepetal v uho Venerin sin, ta spaka spakasta! zajej in zapofukej! (Oh. oprostite!)« (21). Vedno znova najde nov, povsem samosvoj način za opis ženskega spolnega uda. Primeri: »Dotiki mokrih ustnic so spolzeli čez prsi in trebuh, se ustavili v okolici popka, prsti so pridvignili stisnjen rob hlačk, neslišno zatipali čez pojoči ud, ki se je bil napel kot struna, potem splahneli skozi gosto vejičevje v mehko mednožja.« (110), »Naprožil je telo iz postelje, pograbil dekle za podpazduho in dvignil na okno; naložil si je nogi na ramena in

kot pes, ki išče sled, poiskal oslivljeno okence, mehko loputico.« (111) in »Hlastnil je po njej in si potisnil dlan na lice, obliznil prsta, poljubil vdolbino.« (124).

Jukić se v zbirki pogosto poslužuje tudi personifikacije. »Odpel sem hlače in privlekel na sonce starega jazbeca. Nemarno se je pretegnil in se z neprisiljeno počasnostjo, ki mu je bila od vekomaj lastna, dvignil. Obstal je, se razgledal in prikimal.« (7). V danem primeru na poseben in samosvoj način personificira moški spolni ud.

Pripoved zgodbe je pogosto prekinjena z oklepaji. V njih je navedena dodatna informacija. »Prišel bi lahko tudi brez listka (to včasih stori).« (147). V novelah zasledimo tudi retorična vprašanja in pomanjševalnice.

V noveli *Brezi* je prisoten grob, rustikalen dialog med mamo in hčerko. »Reva sem bila ... vdova, še tako mlada ... *Nič mlada. Ta hujša leta. Kaj mlada!* Reva. *Nobena reva.*«⁴ (203). V tej noveli Jukić nasprotuje klasičnemu modelu matere, ki se ves čas žrtvuje, kar se odraža tudi na dialogu. Mater prikaže kot hudobno in vase zagledano, dialog pa ni nič več liričen in polen ljubezni, ampak odsekan in zajedljiv.

Čisto posebna, pa je novela *Nori pesnik*. Sestavni del novele so odseki pesmi, ki naj bi jih napisal glavni literarni lik. Pesmi napovedujejo dogajanje v noveli in odkrito prikazujejo tesnobo in strah glavnega literarnega lika. Pesmi so pesnikov način izražanja bolečine. Fragmenti pesmi so vedno grafično ločeni od drugih delov besedila s tropičjem in ležečim tiskom.

... zgubljen med volcjem. Oh, spet je zakapljala kri
in ječeči glas iz ust in zemlje, ki odprta
kliče in stoka;stoka! Dež in smrt, ta mračna
slina časa ... (188).

Prevladujoč pripovedni postopek je opis, sledi pa mu dialog, ki je, kot sem že omenila, velikokrat predstavljen samo enostransko. Pri opisih je pisatelj izjemno natančen. Boris Jukić uporablja veliko število pridevnikov in okrasnih pridevkov ter z njimi bralcu nudi dobro

---

⁴ Zaradi preglednosti dialoga z ležečim tiskom poudarila Jana Šter.

predstavnost. »Sonce se je bilo spustilo v višino oči, rdeče, da se je cedilo z njega. Vitke ravne sence drevesnih debel so se čez svetlo pordelo, toplo rjavo listje vzporedno iztezale v brezkonc in ustvarjale nedoločljivo občutje lepote, prostranosti, zanos.« (159). Za zbirko so tudi značilni izjemno dolgi stavki. »Naenkrat so naju ustavili, potem so se zgrnili okrog in spraševali, od kod sem in ali bom še dolgo pri njih, dekleti sta mi zapeli Tam, kjer teče bistra Zila, in tedaj mi je Loreana rekla, Stisni mi roko, močno, in me potegnili k sebi, me objela okrog vratu, se tam malo pošmajhlala pa zašepetala, A mi boš natrgal rožic?« (222).

V prvem delu zbirke *Loreana in druge novele* je prisotno veliko število italijanskih, latinskih, srbohrvaških, angleških in francoskih delov, citatov in izrekov. Tujejezični deli so prisotni v noveli *Filozofi*, *Vogel Tanz*, *Villon* in *Tujca*.

Na strani 82 je likovno naveden cel odstavek v francoščini, ki ni preveden. Za prevod sem poprosila diplomirano francistko in anglistko Natašo Kosec. S prevodom je imela kar nekaj težav, saj so določene francoske besede narobe zapisane. Za besedo *cuer* predvideva, da bi moralo pisati *coeur*, kar pomeni srce. Namesto *mullet*, sklepa, da bi moralo biti *mulet*, torej mezeg tj. potomec osla in kobile. Namesto *agge* pa *age*, torej starost. Kaj naj bi pomenila beseda *nennil* ne ve. Za besedo *folleur* ugiba, da gre za nekaj v povezavi z norostjo ali norčijo, za kar francozi uporabljajo besedo *folie*.

Ce suis je.	To sem jaz.
Qui?	Kdo?
Ton cuer.	Tvoje srce.
Tu as trente ans. C'est l'aage d'un mullet,	Imaš trideset let. To je starost mezg.
Est ce enfance?	Je to otroštvo?
Nennil.	Nennil.
C'est donc folleur	To je torej ... ?
Qui te saisit? (82)	Ki te grabi? (Prevod Nataša Kosec).

Za primer latinskega citata naj navedem: »Orandum est ut sit mens sana in corpore sano.«⁵ (50). Latinski reki niso vedno navedeni v izvorniku. V knjigi najdemo tudi samo zapise ustaljenih prevodov npr.: »Najbolj sem si zapomnil latinski rek, Človek brez denarja je podoben mrtvecu.« (68).

⁵ Zaželeno je, da bi v zdravem telesu prebivala tudi zdrava duša. (Prevod, ki je zapisan v knjigi na strani 50).

Srbohrvaški izreki so uporabljeni v noveli *Villon*. Avtor je s srbohrvaščino dodatno okarakteriziral lik generala. V času Jugoslavije je bila uporaba srbohrvaščine v vojski nekaj povsem vsakdanjega. »Mislim, dakle, drugovi, da je i ova zadnja nočna vježba u potpunosti uspjela. Moram vas, dakle, pohvaliti i izraziti želju ...« (95).

Italijanski izrek je uporabljen v noveli *Filozofi*. »Caro amico, non è niente da fare. Il maiale va via, pa basta.« (11). Citat je citat primerno vključen v dogajanje, saj glavni lik razlaga, kako je preživel vojno. Bil je za italijanskega tolmača in nič mu ni manjkalo.

Angleščina se v zbirki pojavi samo v enem odstavku v noveli *Filozofi*: »Za grdo babo rečejo tam, da je a bag ugly, za en žakelj grda. Taka je, da ji moraš žakelj povezniti na glavo. Two bags ugly je taka, da moraš že sam vtakniti nos v žakelj. No in za coyote ugly ...« (13). Z angleško stalno besedno zvezo pripovedovalec utemeljuje svojo teorijo o ženski lepoti.

3.2.3 Idejno-sporočilno

Pisatelj je v zbirki *Loreana in druge novele* osredotočen na posameznika in na njegovo intimo. Vse novele govorijo o ženskah. Predstavi jih z različnih zornih kotov in na različne načine. Opisuje žensko kot spolni objekt, kot raztreseno mati, kot zagrenjeno staro žensko, kot nedolžno, prestrašeno deklico in kot žensko, podvrženo prepovedani strasti. V zbirki so opisane tako pozitivne kot tudi negativne lastnosti ženske. Skozi njihovo čutno in čustveno doživljanje se bralcu odpirajo tudi socialna (*Prepovedane igre*, *Ženska pred vrati*, *Ta moj otrok*, *Kot osel*, *Materi*, *Pajkovka*, *Loreana*) in politična (*Vogel Tanz*, *Villon*) vprašanja. Pisatelj nam skozi novele razkriva človeka z vsemi svojimi tegobami, s katerimi se sam ne zna povsem konstruktivno spoprijeti in jih razrešiti. Če bi mu pri tem stal nekdo ob strani, morda ljubljena oseba ali družina, bi bilo življenje za literarne like lepše in lažje. Tudi družba je prikazana v vsej svoji ne lepi podobi. V noveli lahko zasledimo kritičen odnos do človeške neobčutljivosti in brezbrčnosti do sočloveka. Bistveno sporočilo zbirke je po mojem mnenju to, da če se odpremo za druge in opazimo stisko sočloveka (kot je pripovedovalec opazil stisko male Loreane v noveli *Loreana*) ter mu priskočimo na pomoč (kot je pisatelj tolažil Loreano), potem postanemo človek v pravem pomenu besede. Pomembno sporočilo zbirke je ljubezen, gonilna sila sveta in tudi Jukićevih novel. Strinjam se z Zornovo mislijo: »Jukićev temeljni horizont je eros, na katerem se rišejo usode njegovih junakov.« (1991: 230).

3.2.4. Preštevno

Po spodaj opisanem postopku sem ocenila približno število besed v posamezni noveli in nato grafično prikazala dolžino vsake novele v zbirki *Loreana in druge novele*. Dobljene podatke sem primerjala z izsledki članka *Sodobna slovenska novela preštevno*. Alenka Žbogar v članku analizira 49 zbirk iz tega obdobja, ki imajo v naslovu ali podnaslovu vrstno oznako novela in/ali noveleta. (2014: 129).

Slovenska literarna veda si ni enotna pri pripisovanju pomembnosti podatku o obsegu pripovedi. Za Matjaža Kmecla je kvantitativna določilnica dolžine pripovedi zgolj pomožno raziskovalno sredstvo, Gregorju Kocijanu pa predstavlja preštevovanje obsega pripovedi osrednjo določilnico, saj le-ta po njegovem mnenju narekuje obsežnost in izbiro narativnih postopkov. (Žbogar 2013: 102). Alenka Žbogar je v svojem članku *Slovenska kratka proza od 1980 do 2000 preštevno* zapisala, da ima preštevovanje števila besed le opisno vrednost in ne normativne. (2013: 104). Služi nam za orientacijo pri opredelitvi t. i. dolžinskih tipov pripovedi. (Žbogar 2014: 134).

Postopek preštevovanja besed literarnega dela je opisal Miran Hladnik v svojem delu *Slovenski zgodovinski roman*.

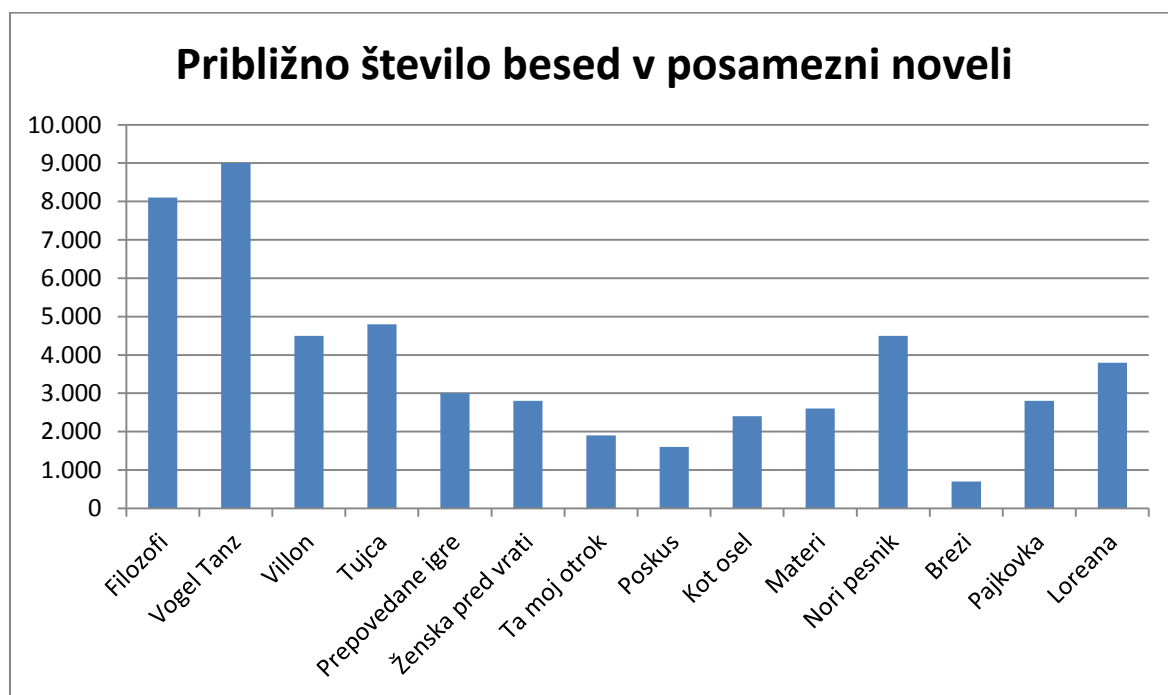
Poteka tako, da najprej preštejemo število strani in od njega odštejemo vse prazne strani in tiste, na katerih so ilustracije, natančno do četrte strani. Potem preštejemo število vrstic na strani in od seštevka odštejemo povprečno število praznih vrstic. Povprečje dobimo tako, da na desetih zaporednih straneh število odstavkov delimo z dve (predpostavljamo, da povprečni odstavek dá pol prazne vrste). Nazadnje določimo še povprečno število besed v polni vrstici, upoštevaje deset vrst. Zmnožek besed v vrsti, vrst na stran in števila strani v knjigi dá število besed v knjigi, ki ga zaokrožimo na stotice. (2013: 174).

Kot je zapisano v delu *Slovenski zgodovinski roman* izmerjeno število besed z zgoraj navedenim postopkom od dejanskega odstopa povprečno za 8 %.

Obsegovne meje kratke proze so dogovorne. Alenka Žbogar v svojem članku *Slovenska kratka proza od 1980 do 2000 preštevno* zapiše, da naj bi bila zgornja meja novele okoli 15.000 besed. Daljša besedila so največkrat povesti ali kratki romani. Spodnjo mejo novele pa je težje določiti. (2013: 103). Kmecl je opredelil novelo kot pripoved srednje dolžine. Miran Hladnik v srednje dolgo pripovedno prozo prišteva dela med 10.000 in 20.000 besed.

Pripovedi, ki obsegajo manj kot 10.000 besed prišteva med kratko pripovedno prozo. (Prav tam).

Novele v zbirki so različno dolge. Najdaljša je novela *Vogel Tanz* s približno 9.000 besedami. Sledi ji novela *Filozofi* z 8.100 besedami. Tretja najdaljša novela v zbirki je novela *Tujca* s približno 4.800 besedami. Približno 4.500 besed imata noveli *Villon* in *Nori pesnik*. 3.800 besed ima naslovna novela *Loreana*. Nekje okoli 3.000 besed ima novela *Prepovedane igre*. Noveli *Pajkovka* in *Ženska pred vrati* imata približno 2.800 besed. Po dolžini sledi novela *Materi* s približno 2.600 besedami, nato pa novele *Kot osel* z 2.400 besedami, *Ta moj otrok* s 1.900 besedami in *Poskus* s 1.600 besedami. Najkrajša izmed novel v zbirki je novela *Brezi*, ki ima okoli 700 besed.

Graf 1: Prikaz približnega števila besed posamezne novele iz analizirane zbirke.

Na podlagi približnega števila besed sem novele razvrstila v različne skupine. Sledila sem vzorcu, ki je bil uporabljen v članku *Sodobna slovenska novela preštevno*. Določila sem, koliko pripovedi ima manj kot 500 besed, koliko jih ima od 500 do 999, ter po tisočicah vse do 9.999 besed. (Žbogar 2014: 134).

Vse analizirane novele so daljše od 500 besed, zato v skupino do 500 besed nisem mogla uvrstiti nobene novele. V skupino novel do 999 besed spada iz analizirane zbirke samo ena

novela (*Brezi*). Do 1.999 besed imata dve noveli (*Ta moj otrok* in *Poskus*). Skupina od 2.000 do 2.999 besed je v analizirani zbirki najboljše zastopana. Vanjo spadajo štiri novele iz zbirke (*Kot osel*, *Materi*, *Ženska pred vrati*, *Pajkovka*). V skupino od 3.000 do 3.999 besed spadajo dve noveli (*Loreana* in *Prepovedane igre*). V skupino od 4.000 do 4.999 spadajo tri novele (*Villon*, *Nori pesnik*, *Tujca*). Od 8.000 do 8.999 besed ima ena novela v zbirki (*Filozofi*). Ena novela spada v skupino od 9.000 do 9.999 besed. (*Vogel Tanz*).

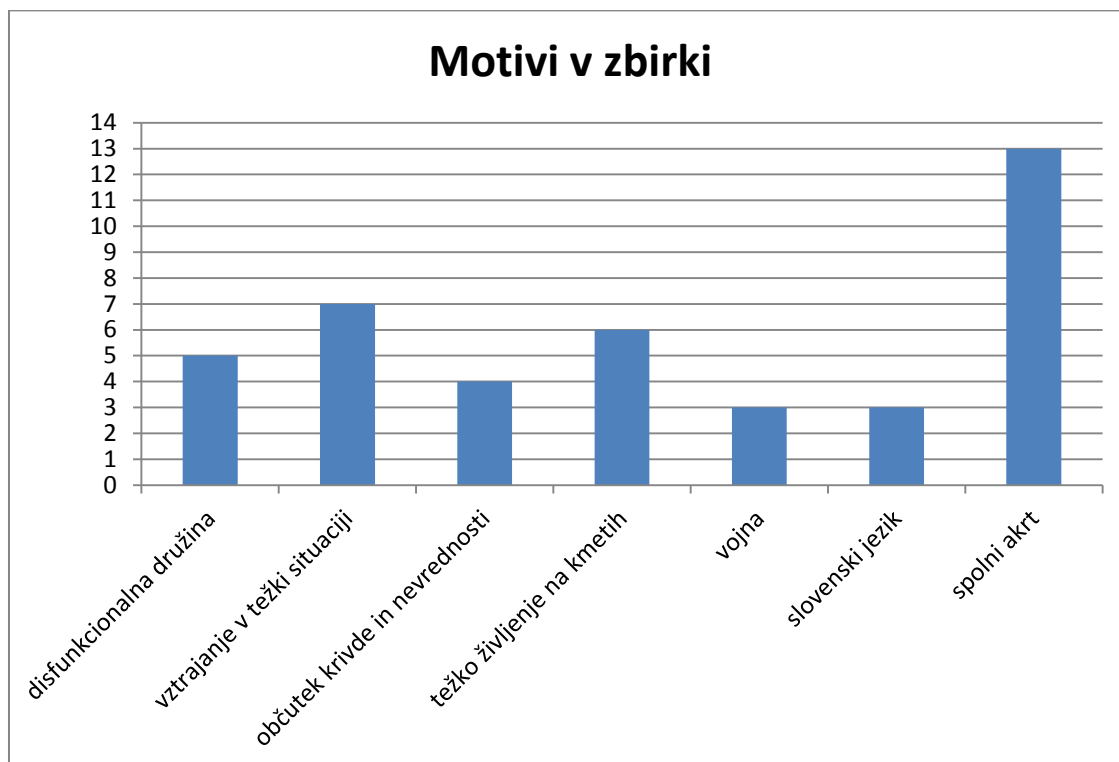
Graf 2: Razvrstitev novel iz analizirane zbirke v kategorije glede na število besed.

Alenka Žbogar je v svojem članku *Sodobna slovenska novela preštevno* zapisala, da do leta 1990 prevladujejo zbirke s pripovedmi v dveh kategorijah, in sicer od 1.000 do 1.999 ter od 2.000 do 2.999 besed. (2014: 135). Tudi v zbirki *Loreana in druge novele* je temu tako, saj je največ pripovedi v zbirki (29 %) pričakovano dolgih od 2.000 do 2.999 besed. V obdobju od 1980 do 2013 je večina zbirk z izraženo besedo novela in/ali noveleta v naslovu izšlo v ljubljanskih založbah. (Žbogar 2014: 132). Analizirana zbirka v tem smislu izstopa, saj je izšla pri murskosoboški založbi Pomurska založba.

Na podlagi izvedene analize lahko zapišem, da nobena novela v analizirani zbirki ne presega 15.000 besed, ki je dogovorna zgornja meja dolžine novele. Najdaljša novela v zbirki obseg

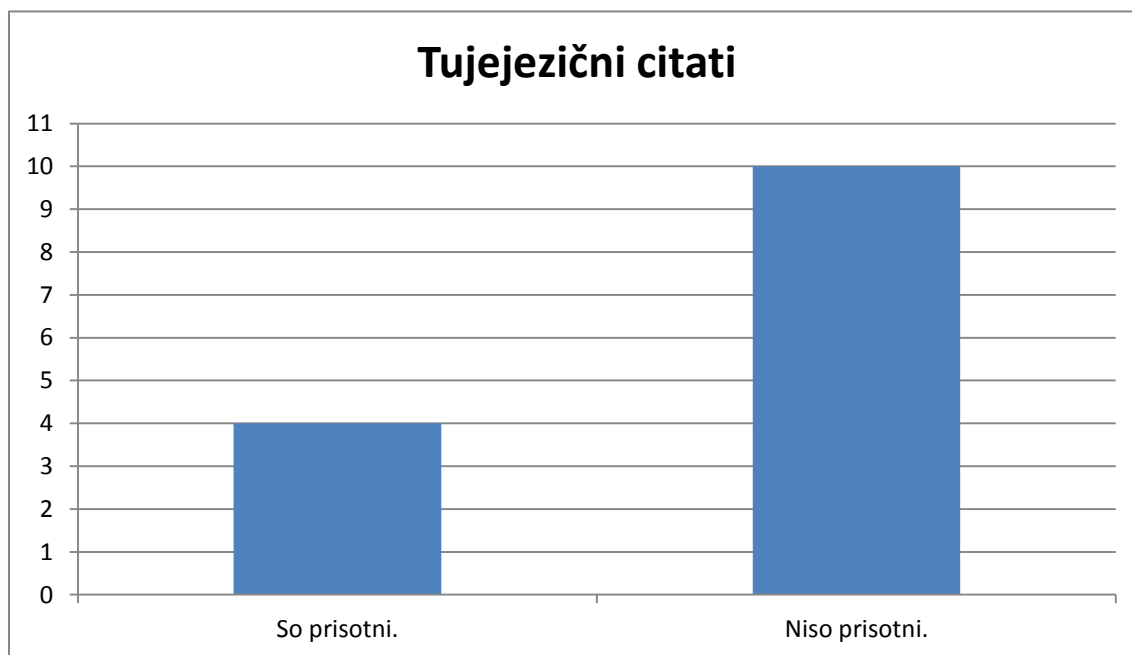
približno 9.000 besed, kar po Hladnikovi opredelitvi še vedno spada pod kratko pripovedno prozo.

Preštevalna metoda je metoda empirične literarne vede. Njen namen je preveriti merljiva določila pripovedi. Poleg števila besed v posamezni noveli, sem preštela še, kateri pomembni motivi se v zbirki največkrat pojavijo. V kar trinajstih od štirinajstih novel sem zasledila motiv spolnega akta. Pogost motiv je tudi motiv vztrajanja v težki situaciji, ki se pojavi kar v sedmih novelah. Težko življenje na kmetih je predstavljeno v šestih novelah, disfunkcionalna družina pa v petih. Občutek krivde in nevrednosti preganja ženske v štirih Jukičevih novelah iz zbirke. V treh novelah pa sem zasledila motiv vojne in poudarjen motiv slovenskega jezika.

Graf 3: Pogostost motivov v posamezni noveli.

Tujejezični citati so prisotni v štirih (*Filozofi*, *Vogel Tanz*, *Villon* in *Tujca*) od štirinajstih novel v zbirki.

Graf 4: Pogostost tujejezičnih citatov..

4. Sklep

Zbirka *Loreana in druge novele* Borisa Jukića je motivno in tematsko zaokrožena. V njej se prepletata ljubezenska in bivanjska tematika. Najpomembnejši motiv v Jukićevih novelah je ženska, pridružujejo pa se mu motivi erotike, prepovedane ljubezni in neprizanesljive družbe. Motiv spolnega akta se pojavi v kar trinajstih od štirinajstih novel. Pogost motiv je tudi motiv vztrajanja v težki situaciji, ki se pojavi kar v sedmih novelah. Težko življenje na kmetih je predstavljeno v šestih novelah, disfunkcionalna družina pa v petih. Občutek krivde in nevrednosti preganja ženske v štirih Jukićevih novelah iz zbirke. V treh novelah pa sem zasledila motiv vojne in poudarjen motiv slovenskega jezika.

Novele iz zbirke so sestavljene fragmentarno. Vedno spremljamo več vzporednih zgodb na različnih ravneh. Pripovedovanje dogajanja se ves čas prepleta z retrospektivnimi zgodbami, enciklopedičnimi vložki in aluzijami na svetovno književnost. Jezik Borisa Jukića je prežet z erosom. Je inovativen, bogat in sočen. Pogovornim izrazom se pridružujejo narečni in vulgarni. V novelah so prisotni odlomki v srbohrvaškem, italijanskem, francoskem, angleškem in latinskem jeziku. Tujejezični citati so sestavni del štirih novel (*Filozofi*, *Vogel Tanz*, *Villon* in *Tujca*) od štirinajstih. Tujejezični deli niso prevedeni v slovenščino, zato je njihovo razumevanje omejeno zgolj na bralčeve sposobnosti razumevanja dotičnih jezikov.

Redkokdaj se zgodi, da so ti tujejezični citati komentirani. Iz komentarjev pa se da sklepati o vlogi in pomenu tujejezičnega citata.

Glavno sporočilo zbirke je po mojem mnenju brezmejno ljubezen, ki bi jo bilo treba podpirati in gojiti. Človek je odvisen od sočloveka, ta odnos pa je potrebno obojestransko negovati, zato da imata obe strani od tega korist in lahko tako živita boljše, lepše in prijetnejše.

Število besed posamezne novele v zbirki se giblje od 700 do 9.000. Največ pripovedi v zbirki je dolgih od 2.000 do 2.999 besed (29 %). V skupino od 3.000 do 3.999 spadajo tri novele iz zbirke (22 %), v skupino od 1.000 do 1.999 spadajo dve noveli iz zbirke (14 %), prav toliko v skupino od 3.000 do 3.999 besed (14 %). Po eno novelo (7 %) imajo skupine od 500 do 999 besed, od 8.000 do 8.999 besed in od 9.000 do 9.999 besed. V zbirki ni prisotnih novel, ki bi spadale v skupino do 500 besed ali od 5.000 do 7.999 besed. Na podlagi izvedene analize lahko zapišem, da nobena novela v analizirani zbirki ne presega 15.000 besed, ki je dogovorna zgornja meja dolžine novele. Najdaljša novela v zbirki obseg približno 9.000 besed, kar po Hladnikovi opredelitvi še vedno spada pod kratko pripovedno prozo.

5. Povzetek

V diplomskem delu sem analizirala zbirko Borisa Jukića *Loreana in druge novele*. Zbirka je izšla leta 1984 in vsebuje štirinajst novel. Namen diplome je bil predstaviti pisatelja Borisa Jukića, motivno-tematsko, jezikovno-slogovno, idejno-sporočilno in preštevno analizirati zbirko *Loreana in druge novele* (1984) ter povzeti odmeve zbirke v javnosti. Za analizo sem izbrala deskriptivno metodo, preštevno metodo in metodo interpretacije.

Ugotovila sem, da vse analizirane novele govorijo o ženskah. V zbirki se prepletata predvsem bivanjska in ljubezenska tematika. V novelah so prisotni motivi erotike, prepovedane ljubezni in neprizanesljive družbe. Motiv spolnega akta se pojavi v kar trinajstih od štirinajstih novel. Pogost motiv je tudi motiv vztrajanja v težki situaciji, ki se pojavi kar v sedmih novelah. Težko življenje na kmetih je predstavljeno v šestih novelah, disfunkcionalna družina pa v petih. Občutek krivde in nevrednosti preganja ženske v štirih Jukićevih novelah iz zbirke. V treh novelah sem zasledila motiv vojne in poudarjen motiv slovenskega jezika.

Jezik analizirane zbirke je bogat in inovativen. Vse novele so večplastne in prikazujejo paralelne zgodbe. Novele so podane fragmentarno, pripoved je časovno nedosledna. V novele so vloženi tudi enciklopedični diskurzi in aluzije na dela in avtorje svetovne književnosti. Pogosti so italijanski, latinski, hrvaški, francoski in angleški izreki. V novelah so prisotni odlomki v srbohrvaškem, italijanskem, francoskem, angleškem in latinskem jeziku. Tujejezični citati so sestavni del štirih novel (*Filozofi*, *Vogel Tanz*, *Villon* in *Tujca*) od štirinajstih. Avtor skozi čutna in čustvena doživljanja ženske predstavlja tudi socialne (*Prepovedane igre*, *Ženska pred vrati*, *Ta moj otrok*, *Kot osel*, *Materi*, *Pajkovka*, *Loreana*) in politične (*Vogel Tanz*, *Villon*) probleme.

Glavno sporočilo zbirke je po mojem mnenju brezmejna ljubezen, ki bi jo bilo treba podpirati in gojiti. Človek je odvisen od sočloveka, ta odnos pa je potrebno obojestransko negovati, zato da imata obe strani od tega korist in lahko tako živita boljše, lepše in prijetnejše.

Na podlagi izvedene analize sem prišla do sklepa, da so vse pripovedi v zbirki krajše od dogovorne zgornje meje novel 15.000 besed. Število besed posamezne novele v zbirki se namreč giblje od 700 do 9.000. Vse novele v zbirki zato po Hladnikovi opredelitvi spadajo pod kratko pripovedno prozo. Največ pripovedi v zbirki je dolgih od 2.000 do 2.999 besed (29 %). V skupino od 3.000 do 3.999 spadajo tri novele iz zbirke (22 %), v skupino od 1.000 do 1.999 spadajo dve noveli iz zbirke (14 %), prav toliko v skupino od 3.000 do 3.999 besed (14 %). Po eno novelo (7 %) imajo skupine od 500 do 999 besed, od 8.000 do 8.999 besed in od 9.000 do 9.999 besed. V zbirki ni prisotnih novel, ki bi spadale v skupino do 500 besed ali od 5.000 do 7.999 besed.

6. Viri in literatura

6.1 Viri

- Jukić, Boris. 1984. *Loreana in druge novele*. Ljubljana: Pomurska založba.
- Jukić, Boris. 1999. Kdo prižiga luči?. *Nova revija* 18/209. 49–82.
- Jukić, Boris. 1993. Tri vrane. *Dialogi* 6/6. 78–80.
- Matić-Zupančič, Jandranka. 1996. Loreana. *Republika* 52/9–10. 69–78.
- Vincetič, Milan. 1984. Boris Jukić: Loreana in druge novele. *Dialogi* 20/11. 104.

6.2 Literatura

- Društvo slovenskih pisateljev. *Boris Jukić*. (Dne 30. 5. 2015).
- Hladnik, Miran. 2009. *Slovenski zgodovinski roman*. Ljubljana: Znanstvena založba FF.
- Juvan, Marko. 1999. Medbesedilnost – figure in vrste. *Slavistična revija* 47/4. 393–416.
- Kos, Janko idr. 2009. *Literatura: leksikon*. Ljubljana: Cankarjeva založba. 146.
- Pogovor z Borisom Jukićem preko e-pošte. (29. 8. 2014).
- *Vidčevo sporočilo: slovenska nova proza*. 1991. Ur. Zorn, Aleksander. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Zupan Sosič, Alojzija. 2011. Slovenska književnost po 1990. *Na pomolu sodobnosti ali o književnosti in romanu*. Maribor: Litera. 92–108.
- Žbogar, Alenka. 2013. Slovenska kratka proza od 1980 do 2000 preštevno. *Jezik in slovstvo* 58/1–2. 99–112.
- Žbogar, Alenka. 2014. Sodobna slovenska novela preštevno. *Jezik in slovstvo* 59/2–3. 129–138.

Izjava o avtorstvu

Izjavljam, da je diplomsko delo z naslovom Analiza zbirke Borisa Jukića *Loreana in druge novele* v celoti moje avtorsko delo, da so uporabljeni viri in literatura navedeni v skladu z mednarodnimi standardi in veljavno zakonodajo ter da je elektronska oblika diplomskega dela identična tiskani obliki.

Dovoljujem, da se moje diplomsko delo objavi na oddelčni spletni strani.

Ljubljana, 4. september 2015

Jana Šter